בגלטורי בעלמא חייב. [1]פירוש מ"א שכותבין בקמיע וכן פירש ר"ח ופי' מפרשים מ"א היינו אמן אמן (סנה) שכותבין בקמיעין ולימא דהייני טוטריקון וחייב אפילו באחד דפטרי בתמרי [2]פטרי אפילו בכ' וג': **א"א** דאאזרך איבא ביניהו.

ת"ל אחת הא כיצד אינו חייב עד שיכתוב שם קטן משם גדול שם משמעון ומשמואל נח מנחור דן מדניאל גד מגדיאל [3]רבי יהודה אומר אפילו לא כתב אלא שתי אותיות והן שם אחד חייב כגון שש תת רר גג חח א"ר יוסי וכי משום כותב הוא חייב והלא אינו חייב אלא משום רושם שכן רושמין על קרשי המשכן לידע איזו היא בן זוגו לפיכך שרט שריטה אחת על שני נסרין או שתי שריטות על נסר אחד חייב רבי שמעון אומר [1]ועשה אחת יכול עד שיכתוב את כל השם עד שיארוג כל הבגד עד שיעשה את כל הנפה ת"ל מאחת אי מאחת יכול אפילו לא כתב אלא אות אחת ואפילו לא ארג אלא חוט אחד ואפילו לא עשה אלא בית אחד בנפה ת"ל אחת הא כיצד אינו חייב עד שיעשה מלאכה שכיוצא בה מתקיימת ר' יוסי אומר [5]ועשה אחת ועשה הנה פעמים שחייב אחת על כולן ופעמים שחייב על כל אחת ואחת קתני מיהא רבי יהודה אומר אפילו לא כתב אלא שתי אותיות והן שם אחד חייב לא קשיא הא דידיה הא דרביה דתניא רבי יהודה אומר משום רבן גמליאל אפילו לא כתב אלא ב' אותיות והן שם אחד חייב כגון שש תת רר גג חח ור"ש היינו ת"ק וכ"ת אלף אלף [2]דאאזרך איבא ביניהו דת"ק סבר [3]אלף אלף דאאזרך לא מיחייב ור"ש סבר כיון דאיתיה בגלטורי בעלמא חייב למימרא דר"ש לחומרא ותתניא [4]הקודה כל שהוא חייב המגרר כל שהוא [5]המעבד כל שהוא [6]הצר בכלי צורה כל שהוא רש"א עד שיקדח את כולו עד שיגרור את כולו עד שיעבד את כולו עד שיצור כולו אלא ר"ש הא אתא לאשמעינן עד שיכתוב את השם כולו ומי מצית אמרת הכי והתניא רש"א ועשה אחת יכול עד שיכתוב את השם כולו ת"ל מאחת ר' יוסי אומר ועשה אחת ועשה הנה פעמים שחייב אחת על כולן ופעמים שחייב על כל אחת ואחת [7]א"ר יוסי בר' חנינא מ"ט דר' יוסי אחת מאחת הנה מהנה אחת שהיא הנה והנה שהיא אחת אחת שמעון מאחת שם משמעון הנה אבות [8]מהנה תולדות אחת שהיא הנה זדון שבת ושגגת מלאכות הנה שהיא אחת שגגת שבת וזדון מלאכות: א"ר יהודה מצינו שם קטן משם גדול: מי דמי מ"מ דשם סתום מ"מ דשמעון פתוח אמר רב חסדא זאת אומרת סתום ועשאו פתוח כשר מיתיבי [13]וכתבתם שתהא כתיבה תמה [9]שלא יכתוב אלפין עיינין עיינין אלפין ביתין כפין כפין ביתין גמין צדין צדין גמין דלתין דלתין רישין רישין אלפין ביתין חיתין חיתין היהין ווין יודין יודין ווין זיינין נונין נונין זיינין טיתין פיפין פיפין טיתין כפופין פשוטין פשוטין כפופין מימין סמכין סמכין מימין סתומין פתוחין פתוחין סתומין [10]פרשה פתוחה לא יעשנה סתומה סתומה לא יעשנה פתוחה [11]כתבה כשירה או שכתב את השירה כיוצא בה [12]או שכתב שלא בדיו [13]או שכתב את האזכרות בזהב הרי אלו יגנזו הוא דאמר כי האי תנא דתניא [14]רבי יהודה בן בתירה אומר נאמר בשני [15]ונסכיהם בששי [16]ונסכיה בשביעי [17]כמשפטם הרי מ"ם יו"ד מ"ם מים מכאן רמז לניסוך מים מן התור' ומדפתחה ועשאו סתום כשר סתום נמי סתום ועשאו פתוח כשר מי דמי פתוח ועשאו סתום

עלויי

במקום אחר והא לא הוא: **וכפכסה.** דמפילין ומזזחה: **סס.** שלם כהלכתה: **אלפין עיינין.** יש שכותבין כן מפני שדומין בקריאתן: **ביתין כפין.** דומין בכתיבתן: **גמין דלין.** דומין בכתיבתן אלא שזה למעלה וזה למטה: **זיינין נונין.** פשוטין: **כפופין.** כ"ף פ"ה לד"ש ון"ן: **פשוטין.** הכפולות שלהן פשוטות: **ממין סמכין.** מ"ם סתומה שדומה לסמ"ך: **סתומין.** מ"ם פתוחה: **פתוחין.** מ"ם סתומה: **כתבה.** לספר תורה: **כשירה.** נדילוגין מרים ולגיבה: **מכאן רמז כו'.** כלומר מ"ם דונסכיהם דריש ליה בפתוחה. [שמע מינה] דפתוח ועשאו סתום כשר ומדפתוח ועשאו סתום כשר הוא הדין נמי סתום ועשאו פתוח כגון שם משמעון וכשר להתקיים במקום שם:

עלויי

אלא אפילו לישיבה ת"ח קודם, מ"מ יקרה היא מפנינים, מכ"ג שנכנס לפני ולפנים. וקי"ל כת"ק דמתניתין, דאפילו ר' יוסי דקי"ל במקום עמו, הא (דאינן) [מדאינן] ר' יוסי בר' חנינא (דאמר) מ"מ דר' יוסי דדריש ועשה אחת ועשה הנה, ומפרש אחת שמעון מאחת שם משמעון, שמעון מניה דמודי ר' יוסי כי הכותב שם משמעון חייב משום כותב. וגרסינן נמי דגורסין מילתא פשיטתא, פשיטא נתכוון לזורק מי זורק ר' הרי כתב שם משמעון, וכן נמי בכיצד הרגל וכבר פירשנוה התם. **אבר מר א"ר** יהודה מצינו שם קטן משם גדול שם משמעון ומשמואל. מי דמי מ"מ דשמעון פתוח ומ"מ דשם סתום, ובאשר יכתוב שם כזה אינו נקרא שם. ופריק רב חסדא זאת אומרת סתום ועשאו פתוח כשר. ומותבינן עלה וכתבתם על מזוזות ביתך, פירוש וכתבתם כתב חם, שלא יקרא אלפין עיינין ביתין כפין, כלומר שלא תהא צורת בי"ת בלא תגין כמו כ"ף כו', קתני מיהת כן ולא אותיות סתוחות סתומות ולא סתומות פתוחות, כלומר אם יכתוב במזוזה את שלימה פתוחה סתומה תיגנז מכלל שהיא פסולה. ופריקנן מתניתין דמחייב הכותב שם משמעון ופריק רב חסדא זאת אומרת סתום ועשאו פתוח כשר, ר' יהודה בן פתירא היא דדריש סימן ליימי החג דרמיני קראי, כלומר ונסכיהם כתוב מ"מ יתירה, ובכולהו כתיב ונסכה ונסכה דגהכא כתיב ונסכיה יו"ד יתירה, וכן בכולהו כתיב כמשפט והכא כמשפטם, הרי ונסכיהם ונסכה כמשפטם מים. ומצאנו נמי סתום באמצע תיבה כדכתיב למרבה המשרה, ומדפתחה ועשאו סתום כשר כך סתום ועשאו פתוח כשר. ואקשינן בשלמא פתוח ועשאו סתום

מסורת הש"ס

מז א ב מיי' פי"ח מהל' שבת הלכה י:
מז ג מיי' פי"ד מהל' שבת הלכה מז:
יז ד מיי' פי"ח מהל' שבת הלכה ה:
יח ה מיי' פי"ט שם הלכה מז:
יט ו מיי' פי"ז שם הלכה ז:
כ ז מיי' פי"ח מהל' תפילין הלכה יט סמג עשין כב טוש"ע א"ח סי' לב סעיף ד וטוש"ע י"ד סי' רעד סעיף ג:
כא ח מיי' וסמג שם טוש"ע א"ח סי' לו סעיף ה וטוש"ע י"ד סי' רעד סעיף ה:
כב ט מיי' פי"ח שם הל' יא וסי"ז הלכה ג סמג עשין כח טוש"ע י"ד סי' רעה סעיף ה:
כג י מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:
כד כ ל מיי' פי"ח שם הלכה ה סמג שם טוש"ע א"ח סי' לב סעיף ג וטוש"ע י"ד סי' רעז סעיף ו וסי' רעו סעיף ה:

מוסף רש"י

שכן רושמין על קרשי המשכן. וכתב לוח כזו יהות כזי ומזחה פעמים טעמה (לעיל עג.). **ועשה** מאחת מהנה. ולפי לעיל ע ב. בתבה כשירה. ולפי יפיר מקה. פעיטה אחת אמוכה ישיטה אחת קלרים, אלין ממלא כל הטיטה (מנחות מא:). **או שכתב את השירה** כיוצא בה. שמתב הטיה כשלר כתיבות. אלי"ח על גבי אלי"ם (שבת). **מ"ם יו"ד מ"ם.** הרי כלן מים, רמז לניסוך המים מן התורה כתב (במדבר כט יח).

רבינו חננאל

ת"ל אחת, הא כיצד אינו חייב עד שיכתוב שם קטן משם גדול שי"ן מ"ם משמעון ושמואל נון מנחור דן מדניאל. ר' יהודה אומר אפילו לא כתב אלא ב' אותות והן שם אחד כגון שש רר גג חח הה. הנה ת"ק שנה סתם שם משמעון ונח מנחור וכולהו, ש"מ דכיצא באלו ב' אותות שהן ב' שמות הוא דמחייב ת"ק. אבל ב' אותות שהן שם אחד לא. ופליג ר' יהודה עליה בהדיא ותקני כי הכותב ב' אותות והן שם אחד חייב. קשיא דר' יהודה אדרבי יהודה. ופרקינן הא דקתני ר' יהודה במתניתין כי הכותב ב' אותות מב' שמות הוא שהוא חייב, נגון שם משמעון וכיוצא בו דידיה הוא, כלומר סברא דידיה שמעה מבאן דליתיה רבויה וסברא ולא תנא לה בישמה. לפום דפליגא על רביה. והא דתני כי חייב אפילו כתב ב' אותות משם אחד כגון שש תת, משם רבן גמליאל דביה שנאה. ואקשינן נמי אליבא דר' שמעון דקתני סתם עד שיעשה כלאכה שכיוצא בה מתקיימת, והלא תנא [קמא] לא חייב אות אות ולא חוט אחד בבגד ולא בית אחד בנפה, הלא שם כ"שמעון ונח מנחור כיוצא בהן מתקיימת ומן בבגד וכ' כנפה, ונמצאו דברי ר' שמעון כת"ק, מה בא ר' שמעון לאשמועינן. וכי תימא ב' אותות שהן שם אחד איכא ביניהו, דת"ק לא מיחייב ור' שמעון מחייב. אי הכי היינו ר' יהודה דהוא נמי ת"ק דר"ש ומחייב כי האי גוונא ולתרוויהו (תני) [קרי] להו ת"ק. וכי תימא אין הכי נמי, מיהו ר' יהודה אינו מחייב אלא בב' אותות שהן מילה ידועה כגון שש שהוא מלשון ששה ותת שהוא מלשון נתינה ושש שהוא מלשון ששון, אבל אל"ף או בית שאין מהן מלה ידועה כלל, אם נתכוין לכתוב אאזרך וכתב אא, ר' יהודה לא מחייב בהני כיון דלא משכחת מיניהו שם ולא מלה ידועה. ור"ש אמר לך כיון דאיכא בסתיכא כה"ג בגלטורי ומתקיימין, כ"שאר כתיבה שהיא מלאכה מתקיימת אני קורא בה וחייב. מי' בגלטורי, קמיעין שכותבין בהן אותיות בזהב). **ואקשינן** תוב רבי ר' יהודה בהא מיקל ור' שמעון מחמיר והוא מחייב, והא שמעינן ליה לר' שמעון דמיקיל בכי האי גוונא דתניא הקודה כל שהוא חייב ר' שמעון אומר עד שיקדח את כולו כו', הנה ר' שמעון מיקל ולא מחייב אלא כמאן דעביד כולה מלאכה. וכן אינו מחייב אלא עד שיכתוב את כל השם, ואין אתה אומר כי מחייב ר"ש אאלף אלף דאאזרך. ודתנן לה הכי וכי מצית אמרת דלא מחייב ר"ש אלא עד שיכתוב את כל השם כולו, והתניא ר"ש אומר ועשה אחת, יכול עד שיכתוב כל השם כולו ת"ל מאחת כו', והנה אפילו לא כתב אלא מקצת השם חייב. ומתרצינן להא כגון אם יכתוב כל הפסוק כולו שנתכוון לכותבו או אפילו נתכוון לכתוב אינרת אינו חייב עד שיכתוב כל מה שנתכוון לו.

ז) עיין נכריח ערך אח.

מסורת הש"ס

ז) [ל"ל ע. מהכרכן סב. [כריתות ג. ס"ס], ב) [תוספ' פי"ב], ג) [לעיל ע. מהכרכן סב. פ"ס], ד) [מנחות נא: וע"ש מתוס' ד"ה עשאה כסוכה], ה) תענית כ:, ו) [לקמן ע:], ז) [שי מרוש"ס אלה מתוסים נעריך ערך אח], ח) [לקמן קד:], ט) [לפניני בכס"י דפוסס מז. ד"ה רב אמר אחת] פיה"ל בפמיני מתיב כמפפרס כמפפטס יסי' ומקרבנות שמיני כתיב כמפפרס כמשפט יסי').

תורה אור השלם

1 דבר אל בני ישראל לאמר נפש כי תחטא בשגגה מכל מצות יי אשר לא תעשינה ועשה מאחת מהנה: ויקרא ד ב
2 אני יי ואין עוד אלהים אין אלהים אאזרך ולא ידעתני: ישעיהו מה ה
3 והבהבתם על מזוזת ביתך ובשעריך: דברים ו ט
4 ושעיר עזים אחד חטאת מלבד עלת התמיד ומנחתה ונסכיהם:
במדבר כט יח
5 ושעיר חטאת אחד מלבד עלת התמיד ומנחתה ונסכיה: במדבר כט לא
6 ומנחתם ונסכיהם לפרים לאילם ולכבשים במספרם כמשפטם: במדבר כט לג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מ"ם משמעון יו' כתיב שנתקיימין כך: (ב) ר"ה מאחת וכי' שהתקיימת כמקום:

לעוי רש"י

לטר"ן. לטיניה.
קלוטרי"ם [קלטורי"ש]. אותיות של כישוף.

רבינו חננאל (המשך)

ת"ל מאחת, אפילו מקצת מן האות או מקצה מן הפסוק חייב ולעולם מלה שלימה. הא דר' יוסי דאמר משום רושם, פשוטה היא, ומקום שנתכוון לרשום ולא לכתוב חייב ואפילו אינן דבר יודעה כרשימה. במה בין בימינו בין בשמואל חייב. ירושלמי א"ר אמי והקמות את המשכן כמשפטו, וכי יש משפט לעצים אלא (אי זהו) קרש שזכה לינתן בצפון ינתן בצפון לעולם וכן בדרום, לפיכך היו רושמין עליהן שלא יתחלפו. דבי רב הושעיא ודבי בר פזי הוו עיילין שאלין בשלמא דנשיא בכל יום, והוו [אילין] דבי רב הושעיא עיילין [קדמאין] ונפקין כו'. תרתין דרעין [הוין] בצפורי כלבלבא ופנגיא, והוון כולבטיא עללין ונפקין ושאלין בשלמא דנשיא בכל יום עללין קדימתי ונפקין קדימי. והוון פנגיא עללין ונפקין בתריהון. אזלין פנגיא וזכין באורייתא ואתי למיעל קדמוי דבולבטיא. אשתאלת לרבנן, על ד' יוחנן ודרשה בי מדרשא (תניא) (דרבי בנייה) אפילו ממזר ת"ח יכהן גדול ע"ה, ממזר ת"ח קודם. ולא תימא הני מילי לפדות ולהחיות ולכסות, הא לישיבה לא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com